مبادئ جغرافیای عمومیه

رسمی پروغرامه توفیقاً ترتیب اولنمشدر .

٣٤ اشکالی حاویدر .

تنقیح

اثر

محمد حکمت

مجلس معارف اعضاسندن

معارف نظارتی و مطبوعات مدیریت علیه‌لرینك رخصتیله طبع اولنمشدر

[باب عالی جاده‌سنده ٣٨ نومرولی مطبعه‌ده طبع اولنمشدر]

افادۂ مخصوصه

جناب حق پادشاه معارفپرور وشهریار عنایت کستر افندمز حضرتلرینی الی آخر القیام سریر آرای شوکت واجلال بیورسون .

صنوف تبعۂ ملوکانه‌لری بیننده هر نوع علوم و فنونك نشر و تعمیمی امرنده مشهود دیدۂ ابتهاج اولان موفقیات محاسن آیات تاجداریلری جملۂ جمیله‌سندن اولمق اوزره معارف عمومیه نظارت جلیله‌سنجه کچن بیك اوچیوز اون سنۂ هجریه‌سنده مخصوصاً تشکیل اولنان قومیسیون معرفتیله ولایات شاهانه ایله الویه مرکزلرنده ذاتاً موجود برلنان ویکیدن تأسیس وکشادی متصور اولان مکاتب اعدادیۂ ملکیه‌نك درس جدوللری احت[illegible] و زمانه و مقتضیات محلیه‌یه کوره تعدیلا تنظیم ایدلمش

وبو صورتله تعلیم اولنه جق علوم و فنون متنوعه درجات صنوف و عدد دروسه كوره تقسیم و سلسلهٔ تعلیمدن برسنه ظرفنده تدریس اولنه جق فصول و مباحث تفریق و تعیین اولنه رق هر درسك خصوصی پروغراملری بر وجه مفردات ترتیب اولنمشدر. سلسلهٔ تدریساتك بو صورتله تنظیمنده مبادئ فن جغرافیانك تسهیل تدریس و تفهیمی دخی بر قاعدهٔ سالمه و مضبوطه یه ربط اولنمق صورتیله بر پروغرام ترتیب ایدیلوب بو پروغرامه توفیقاً بر كتاب تحریری وظیفه سی اولوقت عهدهٔ عاجزانه مه احاله قلنمش اولمسیله مبادئ فن جغرافیا نامیله بر اثر ترتیب و نشر اولنمشیدی.

درت سنه لك تجربه دن متحصل معلومات ایله معارف مدیرلرندن و مكاتب مذكوره هیئت تعلیمیه لرندن وارد اولان مطالعات اوزرینه مكاتب مذكوره درس پروغراملرنده بعض مرتبه تعدیلات و تصحیحات اجراسنه لزوم

كورلديكندن اشبو بيك اوچيوز اون درت سنهٔ هجريه‌سنده نظارت مشار
اليهاده صورت مخصوصه‌ده تشكيل ايديلان قوميسيونده تصحيحات
وتعديلات اجرا ايدلمش وجغرافيا پروغرامنه متعلق تصحيحات وتعديلاته
نظراً مبادئ فن جغرافيانك تكرار طبعنه لزوم كوسترلمش اولمغله ختام
بولان بو ايكنجى طبعنى «مبادئ جغرافياى عمومى» ناميله نشره ابتدار ايلدم.

مبادئ

جغرافیای عمومی

{ پروغرام

(مقدمه): جغرافیانك تعریفی ، جغرافیانك باشلیجه اقسامی.

(جغرافیای ریاضی) : ــ ارضك شكلی . طوپارلق اولدیغنك اثباتی ، ارضك فضاده استنادسزلغی ؛ شمس ، قمر ، سیاره و ثابته‌لرله قبهٔ سما و برجلر . ــ ارضك حركتلری : حركت دوریه (كیجه و كوندوز حادثه‌سی)، حركت سنویه (مواسم اربعه) (بو درسده كرهٔ مصنعه بولندیریله‌جقدر) قطب نقطه‌لری ، خط استوا ، محور عالم ، عرض و طول دائره‌لری ، منطقه‌لر ، مدارلر ، كرهٔ مسطحه و مصنعه ایله خریطه‌نك مختصراً تعریف و تفهیمی ، جهات اصلیه ، پوصله و نجم قطبی .

(جغرافیای طبیعی): ــ قره‌لر، دكزلر ، تپه ، طاغ صره طاغلر ، ذروه ، طاغ اتكی .

يماج، ارتفاع جبل، سطح مائل، اووه (صحرا)، چول (باديه)، واح، بوغاز (كچيد-دربند)، وادي، قوري، اورمان، ينار طاغ.

— منبع (كوز - پكار)، دره، چاي، ايرماق، نهر، مجرا، منصب، دلتا، شلاله (چاغليان)، كول، طيش دكزلر (بحر محيط)، ايچ دكزلر، (بحر داخلي)، اطه، جزائر مجتمعه، يارم اطه (شبه جزيره)، برزخ (ديل)، بوغاز، قنال، كورفز، خليج، ليمان (مرسا)، برون، (دكز و تعداد اولنان بو عوارض مخصوصه‌نك فن جغرافيا نقطهٔ نظرندن خريطه و يا پلان اوزرنده صورت ترسيم و تفهيمي).

— روى ارضك منقسم اولديغي بيوك قره‌لر و صولر: (قطعات و ابحار)، برجديد، بر عتيق، عروق بشر.

(جغرافياى سياسى): — ممالك، حكومات:

اوروپا قطعه‌سنده‌كي ممالك، دولت عثمانيه‌نك اوروپا، آسيا، افريقا قطعه‌لرنده‌كي ممالكنك مختصراً ذكر و تعدادي (بو درسلرك خريطه اوزرنده تفهيمي).

—

مبادئ جغرافیای عمومی

جغرافیا نه‌یه دیرلر ؟ — ارضك (یر یوزینك) احوالندن بحث ایدن فنه دیرلر .

جغرافیا فنی باشلیجه قاچه قسم اولنمشدر ؟ — بو فنی جغرافیای ریاضی ، جغرافیای طبیعی ، جغرافیای سیاسی نامریله اوچ قسمه آیرمشلردر .

برنجی قسم [*]

جغرافیای ریاضی

(ارضك شکلی و بیوکلکی)

— ۱ —

ارض نه‌در ؟ — اوزرنده بولندیغمز ، و پك بیوك کوردیکمز شو یر یوزینه «ارض» دیرلر .

ارضك شکلی نصلدر ؟ — ارضك شکلی شو کوردیکمز کرهٔ مصنعه کبی یوارلق و ایکی طرفی بر از باصیقجه‌در ، آنك ایچون «کرهٔ ارض» دیرلر .

(کرهٔ مصنعه)

[*] تنبیه — معلم افندیلر شاگردانه تعریفات و تفصیلات آتیه‌یی کرهٔ مصنعه و یازی تخته‌سی اوزرنده تعریف و ترسیم ایدرك لایقیله ایده‌جکلردر .

ارضك طوپارلاق اولمسنه اوزرنده‌كی طاغلر، صولر مانع دكلیدر ؟

ارضك اوزرنده‌كی طاغلر، صولر بر پورتقالك اوزرنده‌كی پوروزلر قدر اوفاق قالیر.

پورتقالك اوزرنده بولنان پوروزلر یوارلاقلغنه نصل خلل ویرمیورسه، طاغلر وصولر دخی ارضك كره شكلنده اولمسنه مانع اوله‌ماز.

اكر ارضی غایت بیوك بر پورتقال فرض ایتسه‌ك، بونك باصیقجه اولان صاپ نقطه‌سیله بو نقطه‌یه مقابل اولان قسمی بیننده‌كی اوزاقلق ٤٠٠٠٠ كیلومترو قدر اولور. حال‌بوكه الك یوكسك طاغلرك یوكسكلكی ٩ كیلومترویی كچمیور.

ارضك یوارلاق اولدیغنه بر قاچ دلیل واردر.

برنجیسی:

ارضك یوارلاق اولدیغی نه ایله اثبات اولنور؟

غایت كنیش بر دكز كنارنده بولندیغی زمان نه قدر قوتلی بر دوربین اولسه آنجق بر قاچ فرسخ ایلری‌یه قدر كوریلوب اوندن اوته‌سی كوریله‌مز.

حال‌بوكه اكر ارض دوز اولمش اولسه یدی كنیش بر دكزده ساحلدن آچیلان بر كمی‌یی هر وقت دوربینله كوره‌بیلمك، كوزدن هیچ غائب ایتمه‌مك لازم كلیردی.

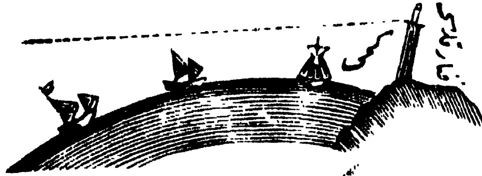

(دكزده كميلر)

كذلك دوز و كنيش اووه‌لرده دخی كوزك (ولوكه دوربينله اولسون) آنجق بر قاج فرسخ اوتهيه قدر كوروب دها ايلريسنی كوره‌مه‌مسی ، ارضك دوز اولميوب يوارلاق اولديغنی اثبات ايدر .

ايكنجيسی :

دكز كنارنده يوكسكجه بر محله، مثلا بر قلعه‌يه چيقيلوب‌ده اوزاقدن كلن كميلره باقلديغی زمان كميلرك الك اول ديركلری ، صكره باجه‌سی، كوكرته‌سی، دها صكره تكنه‌سی كوريلور .

حالبوكه اكر ارض دوز اولمش اولسه‌يدی الك اول تكنه‌نك كورلمسی لازم كليردی. زيرا كوزه الك اول كورينه‌بيله‌جك اولان اودر .

اکر اوزاقده‌کی شیلری کورمه‌مکلکمزك سببی کوزمزك ضعیفلکندن ایلری کلمش اولسه‌یدی ساحلدن آچیلوب اوزاقلره طوغری کیدن بر کمینك اك اول دیرکلرینی، صکره باجه‌سنی، اك صکره تکنه‌سنی نظردن غائب ایتمکلکمز لازم کلیردی. حالبوکه بالعکس اك اول نظردن غائب اولان تکنه‌در. صکره کوکرته، باجا کورنمز اولور، اك صکره دیرکلری میداندن کیدر. بوده کوستریورکه ارض دوز دکل بلکه یوارلاقدرده کمیلرك اك اول تکنه‌سی او یوارلاقلقدن حاصل اولان یوقوشك آرقه‌سنه کیردیکی ایچون ابتدا آنلر کورنمز اولور.

ارجمیسی:

بر شهردن قالقوب دائما بر جهته، مثلا هپ غرب طرفنه طوغری کیتسه‌کز، هیچ یولکزی شاشمایه‌رق و یوریلوب اوصانمیه‌رق دوام ایتسه‌کز، برخیلی زمان صکره ینه او شهره کلمش اولدیغکزی کوررسکز. همده شهردن چیقارکن غربه طوغری چیقدیغکز حالده، شرق طرفندن کیررسکز.

اکر ارض دوز اولمش اولسه‌یدی یورودکجه بو شهردن اوزاقلاشوب بردها هیچ

اورايه دونه‌مه‌مكلككز لازم كليردى. بويله هپ بر جهته طوغرى كيدوب‌ده ينه نهايت قالقديغكز يره كلككز ارضك يوارلاق برشكلده اولديغنه دليلدر .

برچوق سياحلر پوصله‌لر دلالتيله تعريف ايتديكمز وجه ايله دنيايى طولاشه‌رق نهايت ابتدا حركت ايتمش اولدقلرى يره كلمشلر وبويله‌جه ارضك يوارلاق اولديغنى اثبات ايلمشلردر.

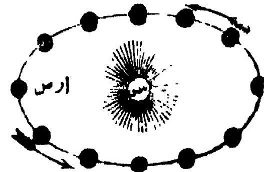
— ٢ —

{ ارضك فضاده موقعى }

كونش ، سياره ، و ثابته‌لر ، قبهٔ سما ، برجلر .

ارض يووارلاق اولديغى حالده نره‌ده طوربور ونره‌يه طايانيور ؟

كرهٔ ارض فضاده طورر . فضا دنيالرى احاطه ايدن نهايتسز بوشلغه دينير . كرهٔ ارض بو بوشلق ايچنده وكونشك اطرافنده هيچ بريره استناد ايتمكسزين دونر طورر .

(كونشله ارضك يكديكره نظراً بيوكلكلرى)

كونش نه‌در ؟

كونش‌ده ارضمز كبى بر كره‌در فقط هر طرفى آتشلى اولوب كره ارضدن بر مليون درت يوز كره بيوكدر .

کرهٔ ارضی بر نخود دانه‌سی قدر فرض ایتسه‌ك کونشی اکا نسبتله یوز اوتوز اوچ بچق اوقه نخود جسامتنده بولورز .

کونش نره‌ده طورور وکواکب اره هانکیلریدر ؟

کونش‌ده کرهٔ ارض کبی فضاده، معلقده طورور . برطوپاچ نصل کندی اطرافنده دونرسه کونش‌ده اویله‌جه کندی کندینه دونر. غایت بیوك برلامبه، بر اوجاق کبی بتون دنیایی آیدینلاتیر، ایصیتیر. کره‌مزی‌ده کوندوزلری ضیاسیله، صیجاقلغی ایله آیدینلاتان، ایصیتان کونشدر .

کونش اولمسه هر وقت کیجه اولور ، بتون یر یوزی بوز کبی کسیلیر . کونشك اطرافنده ارض کبی بر چوق بیوك کره‌لر دها دونر. بونلر کیجه‌لری کوردیکمز نجومك بر قسمیدرکه آدلرینه « سیاره » دینیر .

کونشه اك یقین اولان سیاره‌لرك اسملری صره‌سیله شونلردر :

عطارد زهره ارض مریخ مشتری زحل اورانوس نپتون

کواکب ثابته نه‌یه دیرلر؟

کیجه کوردیکمز نجوم ایشته ارض کبی بردنیا اولان کره‌لرله سائر برطاقم کره‌لردن عبارتدر .

کونشك اطرافنده دونمه‌یوب دائما سمانك بر یرنده طوران نجوملره « ثابته » دینیلیر .

سیاره‌لرله ثابته‌لر نصل فرق اولنور؟

کیجه آچیق و صاف بر هواده مثلا ساعت اوچده باغچه‌یه چیقوب نجومك بر طاقمنك بولندیغی یرلره نشان قویکز. ایرته‌سی کیجه باغچه‌یه چیقه‌رق نشان قویدیغکز موقعده‌کی نجومه دقتله باقکز. اووقت کوررسکزکه بونلردن بر طاقمی یرلرینی دکشدیرمشلردر. بر طاقمی ایسه ینه اولکی موقعلرنده طوریورلر، ایشته اویرلرینی دکشدیرنلره «سیاره»، دیکرلرینه‌ده «ثابته» تسمیه اولنور.

سیاره و ثابته‌لر نه ایچون کوندوز کورنمزلر؟

چونکه کوندوز کونشك پارلاقلغی انلرك ضیاسنی سونوك کوسترر. کونش واو آیکن یاقیلان بر موم نصل کونشك پارلاقلغنده غائب اوله‌رق کوزه کورنمزسه سیاره و ثابته‌لرده اویله‌جه کوندوزلری کورنمزلر.

سیاره‌لر ضیایی نره‌دن آلیر؟

سیاره‌لر، طبقی کرهٔ ارض کبی برطاقم طوپراقلی طاشلی یرلردر. ضیالری یوقدر. فقط کونشك ضیاسی کندیلرینه اوره‌رق بزه پارلاق کورینور. یعنی ضیایی کونشدن آلیرلر.

ثابته‌لر ضیایی نره‌دن آلیر؟

ثابته‌لرك ضیالری کندیلرندندر. یعنی اونلر هپ ضیالی آتشلی، کره‌لردر. آنك ایچون کندی کندیلرینه ضیا نشر ایدرلر، فقط غایت اوزاقده اولدقلری ایچون بزه پك کوچك کورینورلر.

قبهٔ سما نه‌یه دیرلر؟

کوك یوزی مائی رنکده وارضك اوزرینه قاپادلمش برقبه شکلنده کورینور. انك ایچون

آدینه «قبه» دیرلر ، حقیقتده ایسه کوك یوزی بر بوشلقدن عبارتدر . ماثی رنکنده کورنمه‌سی هواده ضیانك انکسارندن ، مدور کورنمه‌سی‌ده ارضك یوارلاقلغندندر .

برج نه‌یه دیرلر ؟

کوك یوزنده کواکب ثابته طاقم طاقم آیرلمشدر . بوطاقلر بر ر شکل مخصوصه بکزر ، مثلا : کیمی ترازویه ، کیمی عقربه ، کیمی آرسلانه مشابهدر . ایشته بونلره «برج» دیرلر . الك مشهور برجلر «دب اکبر» و «دب اصغر» برجلریدرکه بونلردن دب اصغر برجنك الك اوجنده «نجم قطبی» بولنور .

دب اکبر و دب اصغر برجلری

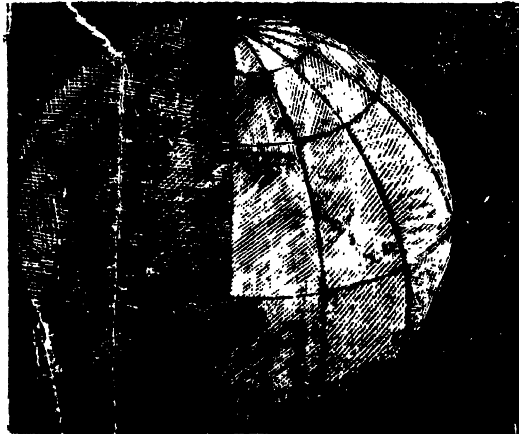
کیجه وقتی جهات اربعه‌یی ، یعنی نره‌سی شرق ، نره‌سی غرب ، نره‌سی شمال ، نره‌سی [illegible] تعیین ایچون نجم قطبی‌یی آرارلر .

— ٣ —

{ ارضك حركتلرى }

کرهٔ ارض حرکت ایدرمی ؟
ارضك باشليجه ايكی حركتی واردر: برنجيسی حركت يوميه، ايكنجيسی ده حركت سنويه‌در.

حرکت یومیه نه‌یه دیرلر ؟
ارضك عينيله بر طوپاجك دونديكی كبی كندی اطرافنده دونمه‌سنه حركت يوميه ديرلر .

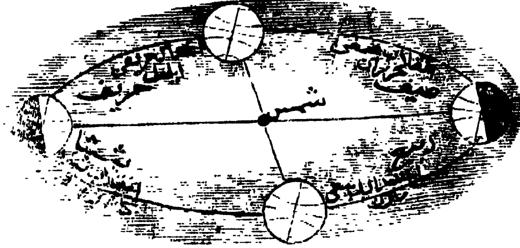
٨

حرکت یومیه‌نك مدتی نه‌قدردر ؟
حركت يوميه مدتی يكرمی درت ساعتدر. يعنی كرهٔ ارض ، محوری اطرافنده تام بردور اجرا ايتمك ايچون يكرمی درت ساعت صرف ايدر .

حركت دوريه‌دن نه اولور ؟ — حركت دوريه‌دن كيجه كوندوز اولور، چونكه ارض كونشك قارشيسنده دونديكندن اوزرنده‌كی قطعه‌لر، شهرلر... برر برر كونشك قارشيسندن كچر. بو اثناده اورالرده كوندوز اولور. آرقه طرفه راست كلنلر ايسه كونشی كوره‌مزلر، او طرفلرده‌ده كيجه اولور.

حركت سنويه نه‌يه ديرلر ؟ — ارض هم كندی محوری اطرافنده دونر، هم‌ده كونشك اطرافنی سنه‌ده بركره دور ايدر. ايشته بو ايكنجی حركته، يعنی كونش اطرافنده‌كی دورينه «حركت سنويه» دينير.

حركت سنويه مدتی نه‌قدردر؟ — حركت سنويه مدتی برسنه يعنی ٣٦٥ كون ٦ ساعت قدردر، چونكه ارض بو مدت ظرفنده كونش اطرافنده بر دور تام اجرا ايدر.

(محرك ارض)

محرك ارض نه‌يه ديرلر ؟ — ارضك كونش اطرافنده‌كی دوری اثناسنده تعقيب ايتديكی يوله «محرك ارض» ديرلر. محرك ارض تام بر قطع ناقص شكلنده‌در. كونش بو قطع ناقصك محراق نقطه‌لرندن بری.

[*] معلم افنديلر بو مسئله‌يی بركره وبر لامبه اعانه‌سيله بناكردانه كوزلجه تعريف وتفهيم ايتمليدرلر.

اوزرنده بولنور . بناءً عليه كرهٔ ارض حركت سنويه‌سی اثناسنده كونشه كاه ياقلاشير ، كاه اوزاقلاشير . الك يقين كلديكی نقطه‌يه « حضيض » ، الك اوزاقلاشديغی نقطه‌يه دخی « اوج » ديني‌ر .

حركت سنويه‌دن نه حاصل اولور ؟

حركت سنويه‌دن مواسم اربعه يعنی ياز ، كوز ، قيش ، بهار موسملری حصوله كلير . چونكه كونشك اطرافنده دونديكی صره‌ده بعضاً كونشك ضيالری اوزرينه عموداً ، بعضاً ياندن كلير . عموداً كلديكی زمانلر ياز ، ياندن يعنی مائلاً كلديكی زمانلر ايسه قيش اولور .

— ٤ —

قمر

قمر نه‌در ؟

قمرده ارضمز كبی بر كره‌در . فقط كرهٔ ارضدن قرق طقوز دفعه كوچكدر .

ارض نصل كونش اطرافنده سنه‌ده بر كره دور ايديورسه قمرده اويله‌جه ٢٧ كون ٨ ساعت ظرفنده ارضك اطرافنی بر كره دور ايدر .

قمر ضيايی نره‌دن آلير ؟

قمر — سياره‌لر كبی ضيايی شمسدن آلير .

صفحات قمر نه‌يه ديرلر ؟

قمر ، ارضك اطرافنده‌كی حركت انتقاليه‌سی اثناسنده كاه برهلال ، كاه نصف دائره وكاه تام دائره شكلرنده كوريلور .

ايشته قمرك كسب ايتديكی شكللره « صفحات قمر » ديرلر .

قمرك تام دائره حالنده بولنمسنه « بدر » ديرلر كه آلك اون دردينه تصادف ايدر .

٥ قمرك بزه كونش بيوكلكنده كورنمه‌سنه سبب نه‌در ؟

قمرك كونش بيوكلكنده كورنمه‌سى ارضمزه بك يقين اولمسندندر . اجرام سماويه ايچنده كره‌يه الك يقين اولان سياره قمردر. يوقسه كونشه نظراً بيوكلكى برنقطه كبى قاليرـ

(صفحات قمر)

— ٥ —

{~~قطب نقطه‌لری ، خط استوا ، محور عالمك میلی ، عرض دائره‌لری ، طول دائره‌لری~~}

٧ محور ارض و قطب نقطه‌لری نه‌یه دیرلر ؟

محور ارض ، ارضك باصیق طرفلرندن کچن بر خط مفروضدرکه بونك ایکی اوجنه «قطب نقطه‌لری» دیرلر .

شمال طرفده‌کی قطبه «قطب شمالی»، جنوب طرفده‌کی قطبه دخی «قطب جنوبی» دیرلر.

قطب نقطه‌لرینك اطرافی ارضك اك صوغوق یرلریدر. اورالرده دکزلر ، قره‌لر یاز قیش دائما بوزلرله مستوردر .

٨ خط استوا نه‌یه دیرلر ؟

قطبلردن مساوی اوزاقلقده اولمق و مرکزی ارضك مرکزندن عبارت بولنمق اوزره چیزیلن دائره‌یه «خط استوا» دیرلر .

خط استوا اطرافی ارضك اك صیجاق یرلریدر . اورالرده قیشـین بیله پك زیاده حرارت حکم سورر . هیچ برزمان قار یاغماز .

خط استوا، ارضی ایکی‌یه بولر : شمال طرفده‌کی پارچه‌یه «نصف کرهٔ شمالی»، جنوب طرفده‌کی پارچه‌یه «نصف کرهٔ جنوبی» دینیر .

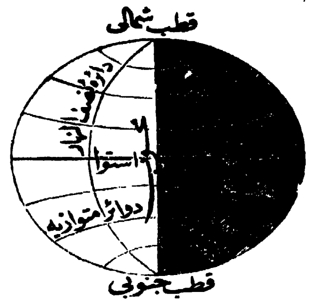
٩ محور عالمك میلی نه قدردر ؟

محور عالم یعنی محور ارضك محرك ارض سطحنه اولان میلی ٢٣ درجه ٢٧ دقیقه قدردر.

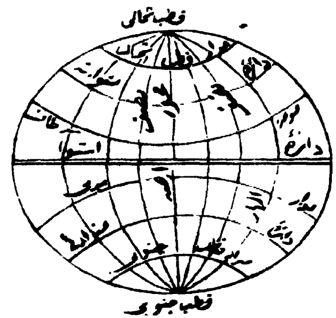
عرض دائره‌لری نه‌یه دیرلر ؟

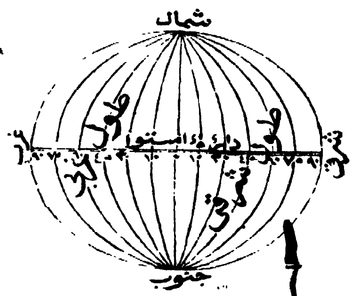
خط استوایه موازی اوله‌رق [illegible] دائره‌لره «عرض دائره‌لری» دیرلر . بونلره «دوائر موازیه» دخی تسمیه

طول دائره‌لری نه‌یه دیرلر ؟

ارضك مركزی مركز اولمق و قطبلردن كچمك اوزره چیزیلن دائره‌لره «طول» دائره‌لری دیرلر. طول دائره‌لرینه «نصف النهار دائره‌لری» دخی دینیر .

— ٦ —

بر محلك طول وعرضى

بر محلك عرضى ؟ نەدر ؟

بر محلك عرضى، او محلك خط استوادن اولان اوزاقلغيدر . يعنى محل مذكور ايله خط استوا آرەسندەكى نصف النهار دائرەسى قوسنك مقداريدر .

خريطه اوزرنده بر شهرك عرضى نصل بولمليدر ؟

خريطه اوزرنده بر شهرك عرضنى بولمق ايچون او محلدن ويا انك يقيننددن كچن عرض دائرەسنك حذاسنده وخريطەنك صاغ ويا صول كنارنده يازيلى اولان رقمه باقليدر . او رقم عرضك درجەسنى كوسترر .

بر محلك طولى نەيە ديرلر؟

بر محلك طولى، او محلك مبدأ طول عد اولنان شهردن اوزاقلغى ديمكدر . يعنى مبدأ طول ايله او شهردن كچن نصف النهار دائرەلرى آرەسنده عرض دائرەسى قوسنك مقداريدر .

خريطه اوزرنده بر شهرك طولى نصل بولنور ؟

خريطەنك اوزرنده برشهرك طولنى بولمق ايچون او شهردن ويا يقيننددن كچن نصف النهار دائرەسنك حذاسنده وخريطەنك آلت ويا اوست كنارلرنده يازيلى اولان رقمه باقليدر . او رقم شهرك طولنى يعنى مبدأ طول ايله او شهردن كچن نصف النهار دائرەلرى آرەسندەكى عرض دائرەسى قوسنك قاچ درجه اولديغنى كوسترر .

مبدأ طوللردن كچن نصف النهار دائرەلرينك حذاسنده صفر يازيلير .

مبدأ طول نه‌یه دیرلر ؟

هر خریطه‌ده بیوك شهرلردن بری مبدأ طول اعتبار ایدیلیر .

تركجه خریطه‌لرده مبدأ طول استانبولدر . یعنی استانبولده آیاصوفیه جامع شریفنك علمندن كچن نصف‌النهار دائره‌سی صفر درجه اعتبار اولنمشدر .

فرانسزجه خریطه‌لرده مبدأ طول «پارس»، انكلیزجه خریطه‌لرده دخی «لوندره» در .

استانبولك عرضی نه‌قدردر ؟

استانبول تقریباً قرق بر درجه عرضنده‌در . بر شهرك درجهٔ عرضی نه قدر زیاده اولورسه او شهر قطبلره او قدر یقین، بناءً علیه هواسی او مرتبه صوغوق اولور .

هله عرضلری یتمش سكساندن زیاده اولان یرلر یاز قیش بوز كیبدر .

طوللر بیننده‌كی فرق نه‌دیمكدر ؟

طوللر بیننده‌كی فرق ایكی شهر آره‌سنده‌كی ساعت فرقنی كوسترر .

دائما طوللر آره‌سنده «١٥» درجه فرق اولان شهرلرك ساعتلری آره‌سنده‌ده بر ساعت فرق واردر .

طول شرقی وغربی نه‌در ؟

مبدأ طولك شرقنده بولنان شهرلرك طولی «طول شرقی»، غربنده‌كی شهرلرك طولی «طول غربی» در .

عرض شمالی وعرض جنوبی نه‌یه دیرلر ؟

نصف كرهٔ شمالیده‌كی شهرلرك عرضنه (عرض شمالی) ، نصف كرهٔ جنوبیده‌كی شهرلرك عرضنه دخی « عرض جنوبی » دیرلر .

منطقه نه‌یه دیرلر ؟

كرهٔ ارض خط استوایه متوازی دائره‌لرله باشلیجه بش قسمه آیریلیر وبونلره «منطقه» تسمیه اولنورکه اسملری شونلردر :

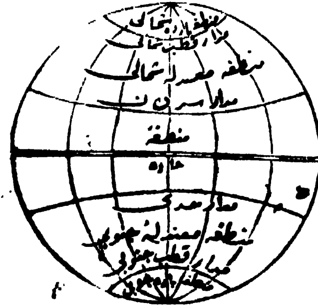
۱ — منطقهٔ حاره ـ درکه خط استوانك ایکی طرفی قربنده اولوب غایت صیجاقدر.

۲ — منطقهٔ معتدلهٔ شمالیه ـ درکه بو قسمده اولان یرلرك هوالری معتدلدر .

۳ — منطقهٔ معتدلهٔ جنوبیه ـ اولوب بو قسمك دخی هواسی معتدلدر .

٤ — منطقهٔ منجمدهٔ شمالیه ـ درکه غایت صوغوقدر .

٥ — منطقهٔ منجمدهٔ جنوبیه ـ اولوب بو دخی غایت صوغوقدر .

(دائرهٔ مدار)

دائرهٔ مدار نه‌یه دیرلر ؟

عرض دائره‌لری آره‌سنده «مدارین» تسمیه اولنور درت دائره واردرکه اسملری شونلردر :

۱ — مدار سرطان ـ منطقهٔ معتدلهٔ شمالیه ایله منطقهٔ حاره بیننده‌در .

٢ — مدار جدی ـ منطقهٔ معتدلهٔ جنوبیه ایله منطقهٔ حاره بیننده‌در .

٣ — مدار قطب شمالی ـ منطقهٔ معتدلهٔ شمالیه ایله منطقهٔ منجمدهٔ شمالیه‌یی ایبرو .

٤ — مدار قطب جنوبی ـ منطقهٔ معتدلهٔ جنوبیه ایله منطقهٔ منجمدهٔ جنوبیه‌یی آییرو .

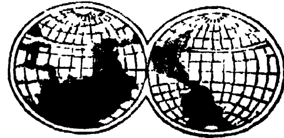
— ٧ —

کرهٔ مصطحه وکرهٔ مصنعه

خریطه‌لر

کرهٔ مسطحه نه‌یه دیرلر؟

کرهٔ ارضی ایکی نصف دائره شکلنده کوسترن خریطه‌لره «کرهٔ مسطحه» دیرلر .

(کرهٔ مسطحه)

کرهٔ مصنعه نه‌یه دیرلر ؟

کرهٔ مصنعه شکلی ارضه بکزر اغاچ ویا مقوادن یاپلمش واوزرلرینه قطعات خمسه‌نك خریطه‌لری چیزلمش صنعی مجسم کره‌لردرکه بونلر ارضك برر اوفاق نمونه‌سی کبیدر .

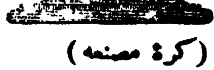
خريطه نه‌یه دیرلر ؟

کرهٔ ارضده بولنان ممالك وبلدانك هر برینك اسملرینی حاوی اوله‌جق صورتده بر بیوك کرهٔ مجسمه اعمالی ممکن اولسه‌دخی اندن مطلوب وجه‌ایله استفاده قابل اوله‌مز. بناءً علیه کرهٔ ارض اوزرنده بولنان بر محلك لایقیله کوسترلمسی ایچون بر کاغد ویا مشمع اوزرینه او محلك احوال طبیعیه وسائره‌سی رسم اولنور که بوکا «خریطه» دیرلر.

خریطه‌لر باشلیجه قاچ نوعدر ؟

خریطه‌لرك باشلیجه ایکی نوعی اولوب برینه خریطهٔ عمومیه، دیکرینه خریطهٔ خصوصیه تعبیر اولنور .

(کرهٔ مصنعه)

خریطهٔ عمومیه نه‌یه دیرلر ؟

کرهٔ ارضك قطعات عظیمه‌سندن مثلا اوروپا قطعه‌سنك ویا بر دولتك اداره‌سنده بولنان ممالکك خریطه‌سنه خریطهٔ عمومیه دیرلر .

خریطهٔ خصوصیه نه‌یه دیرلر ؟

بر دولتك یالکز بر ولایتنی ویا بر قسمنی کوسترن خریطه‌یه خریطهٔ خصوصیه دیرلر .

جهات اربعهٔ اصلیه نه‌یه دیرلر ؟

ارض اوزرنده بر مملکت ویا بر خریطه‌نك شرق، غرب، شمال، جنوب اسملریله جهات اربعهٔ اصلیه‌سی واردر.

جهات اصلیه آره‌سنده‌کی متوسط نقطه‌لره نه دیرلر ؟

جهات اصلیه آره‌سنده بولنان متوسط نقطه‌لره دخی ـ [illegible] شرق جنوبی، غرب جنوبی نقطه‌لری تسمیه اولنور.

[illegible] یمك جهات اصلیه ایله نقاط متوسطه‌یی تعیین ایلمکدن عبارتدر.

جهت نه ایله تعیین اولنور ؟

جهت کوندوز کونش وکیجه نجم قطبی ایله تعیین اولندیغی کبی قاپالی هوالرله عموماً هروقت پوصله واسطه‌سیله تعیین اولنور.

جهت تعیینی ایچون نصل طورملیدر ؟

صباحلین کونشك طوغدیغی یری صاغ طرفه واقشام اوستی غروب ایتدیکی یری صول طرفه آلەرق طورملیدر. بو حالده اوك طرف شمال وارقه طرف دخی جنوب اولمش اولور.

(ایکنجی قسم)

جغرافیای طبیعی

جغرافیای طبیعی نه‌دن بحث ایدر؟

جغرافیای طبیعی یریوزنده بولنان بیوك قره‌وجسیم صولرك وبونلرك اوزرنده‌كی طاغ، آطه، نهر، كول، برون وسائره‌نك احوالندن بحث ایدر وبولندقلری موقعلری بیلدیرر.

جغرافیای عمومی اصطلاحاتی

یریوزی نه‌دن مركبدر؟

یریوزی جسیم طوزلو صولرله بیوك قره‌لردن مركبدر. [*]

یریوزنی قاپلیان بوطوزلو صولره نه تسمیه اولنور؟

بوصولرك بیوكلرینه (بحر محیط) و (اوقیانوس) و (طیش دكز) دینیلیر. كوچوكلرینه‌ده (دكز) ویا (بحر) دینلدیكی كبی قره‌لرك بیوك پارچه‌لرینه‌ده (قطعه) تعبیر اولنور.

§

طاغ (جبل) نه‌یه دیرلر؟

قره‌لرك اوزرنده یوكسلوب چیقان محلره طاغ دیرلر.

تپه نه‌یه دیرلر؟

طاغك اوفاغنه تپه دیرلر [**]

صره طاغلر نه‌یه دیرلر؟

یكدیكرینه اولاشه‌رق اوزایوب كیدن طاغلر (صره طاغلره) ویا (جبال متسلسله) دیرلر.

ذروه ویا تپه نه‌یه دیرلر؟

طاغلرك اك یوكسك اولان قسمنه (تپه) دیرلر

[*] كرهٔ ارضك درتده بری مقداری طوپراق اولدیغندن بو بر قسم قره‌یه (ربع مسكون) دیرلر.

[**] یوكسكلكی (ارتفاع) (۱۰۰۰) قدمدن آشاغی‌یه اولان طاغلره عموماً تپه دیرلر.

طاغ اتكى نه‌يه ديرلر ؟
طاغلرك اك يوكسك قسمنه تپه ديلديكى كبى اك آلچاق يعنى قره‌نك سطحنه يقين اولان طرفلرينه‌ده (طاغ اتكى) ديرلر .

يماج نه‌يه ديرلر ؟
طاغلرك اوزرنده بولنان دوزجه وميللى محلره (يماج) ويا (باير) ديرلر .

ارتفاع جبل نه‌يه ديرلر ؟
طاغلرك دكزك اوزرندن (سطح بحر) اعتباراً حساب ايديلن يوكسكلكنه (ارتفاع جبل) ديرلر.

سطح مائل نه‌يه ديرلر ؟
طاغلرك هر ايكى جهتنده‌كى صرتلرك تشكيل ايتديكى سطحه (سطح مائل) ديرلر .

اووه (صحرا) نه‌يه ديرلر؟
قره‌نك دوز وبيوك اولان قسمنه (اووه) ديرلر .

چول نه‌يه ديرلر ؟
صوسز ، اوتسز اولان دوز وچوراق يرلره (چول) ديرلر .

(واح) نه‌يه ديرلر ؟
چوللرك اورته‌سنده‌كى صولو واغاجلى يرلره (واح) ديرلر ؟

بوغاز نه‌يه ديرلر ؟
ايكى طاغك تپه‌لرى آره‌سنده‌كى طاريوله (بوغاز) (دربند) ، (كچيد) ديرلر .

وادى نه‌يه ديرلر ؟
ايكى طاغك اتكلرى آره‌سنده‌كى يرلره (وادى) ديرلر .

قورى وياداورمان نه‌يه ديرلر؟
طاغلرك چوق وصيق اغاجلرله اورتولو اولان يرلرينه (قورى) ويا (اورمان) ديرلر

يانار طاغ نه‌يه ديرلر ؟
تپه‌سندن دومان و آتش چيقان طاغلره (يانار طاغ) ديرلر .

§

منبع وياكوز وبيكار نه‌يه ديرلر؟
كندى كنديته چيقان صولرك يرينه (منبع) و (بيكار) دينير .

دره نه‌يه ديرلر ؟
منبعلردن آقوب كلن و طاغلردن سوزيلوب چيقان كوچوك صولره (دره) ديرلر .

چای نه‌یه دیرلر ؟
منبعلردن چیقان و طاغلرك تپه‌سندن صیزان صولرك برلشمسندن حاصل اولان صولره (چای) دیرلر .

ایرماق نه‌یه دیرلر ؟
برقاچ چایك برلشمسندن حاصل اولان بیوك و آقار صولره (ایرماق) دینیلیر .

نهر نه‌یه دیرلر، دلتا نه‌در؟
برقاچ ایرماغك برلشمسندن حاصل اولان بیوك و آقار صولره (نهر) دیرلر .
اکر برنهر دکزه منصب اولمه‌دن برقاچ آغزه آیریلیر وبوآغزلر آره‌سنده بو ▽ شکلده طوپراق قالیرسه او شکل مثلثه (دلتا) تعبیر اولنور .

صویك مجرا ومنصبی نه‌یه دیرلر ؟
آقار صولرك مثلا نهرك آقوب کچدیکی یوله مجرا ویا یتاق . بونلرك بربرینه ویا دکزه قارشدیغی محله (منصب) دینیلیر .

کول نه‌یه دیرلر ؟
حوض کبی هر طرفی قره ایله محاط طوورغون . راکد صولره (کول) دیرلر .

بحر محیط نه‌یه دیرلر ؟
بیوك قره‌لری احاطه ایدن طیش دکزلره (بحر محیط) دیرلر .

دکز نه‌یه دیرلر ؟
طیش دکزلردن کلوب قطعه‌لرك آره‌سنه کیرمش اولان صولره (ایچ دکز) ویا (بحر داخلی) یاخود ساده‌جه (دکز) دینیلیر .

اطه نه‌یه دیرلر ؟
هر طرفی صو قاپلامش اولان برپارچه قره‌یه (اطه) دیرلر .

جزائر مجتمعه نه‌یه دیرلر؟
بربرینه یقین اوله‌رق طوپلانمش اطه‌لره (جزائر مجتمعه) دیرلر .

یارم‌اطه (شبه‌جزیره) نه‌یه دیرلر ؟
اوچ طرفنی صو قاپلامش، برطرفی قره‌یه بتشمش اولان برپارچه قره‌یه (یاریم آطه) (شبه جزیره) دیرلر .

برزخ نه‌یه دیرلر ؟
یاریم اطه‌لری قره‌یه بتشدیرن طار و اینجه محله (برزخ) ویا (دیل) دیرلر .

بوغاز نه‌یه دیرلر ؟
ایکی قره آره‌سنده اولوب بردکزك صوینی دیکر دکزك صوی ایله برلشدیرن طار محللره (بوغاز) دیرلر . [*]

قنال نه‌یه دیرلر ؟
ایکی دکزی و یاخود ایکی نهری یکدیکرینه برلشدیرمك ایچون مخصوصاً قازیلوب اچیلان صو مجرالرینه (قنال) ویا (جدول) دینیلیر .

کورفز نه‌یه دیرلر ؟
دکزلرك قاره‌لر ایچنه طوغری کیرمش اولان قسملرینه (کورفز) دیرلر .

خلیج نه‌یه دیرلر ؟
کورفزك کوچوکنه‌ده (خلیج) دیرلر .

لیمان و مرسا نه‌یه دیرلر؟
فورطنه زماننده کمیلرك کیروب باریندیغی محفوظ کورفزلره (لیمان) (مرسا) دیرلر .

برون نه‌یه دیرلر ؟
قره‌نك دکزه طوغری چیقان سیوری یرلرینه (برون) دیرلر .

[*] مرمره دکزینی آق دکزله برلشدیرن (چناق قلعه) بوغازی کبی .

نیایه متعلق تعریفات و اصطلاحات »

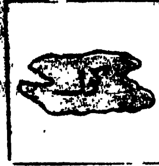
کرهٔ ارضک تشکلات طبیعیه وعوارض مخصوصه‌سنک فن جغرافیا نقطهٔ نظرندن خریطه ویا پلان واوزرنده شکل ومناظرینک صورت ترسیم وارائه‌سی :

(خریطه ویا پلان)

(آطه « جزیره »)

آطه

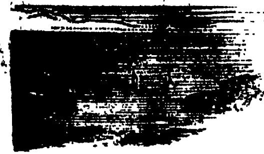
(کول)

(کورفز یا لیمان ، قوی)

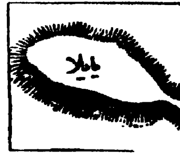

(منظره ویا رسم)

(خریطه ویا پلان)

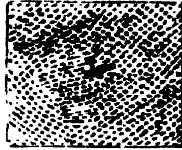
(نهر ، ایرماق)

(یایلا)

(یانار طاغ)

(چول ، صحرا)

(منظره ویا رسم)

{ قطعات خمسه }

س — سطح ارض قاچ بیوك قرەیە تقسیم اولنمشدر ؟

ارض بش بیوك قرەیە تقسیم اولنمشدرکه : اوروپا ، آسیا ، افریقا ، آمریقا ، اوستراليا ، قطعەلری نامیله معروفدر .

س — برجدیدو برعتیق نەیە دیرلر ؟

بش قطعەدن اوروپا، آسیا، افریقایە (برعتیق)، آمریقا واوسترالیایە (برجدید) دیرلر.

س — کرۂ ارضدە قاچ بیوك دکز واردر ؟

کرۂ ارضدە بش بیوك دکز واردرکە اسملری شونلردر : بحر محیط کبیر، بحر محیط اطلاسی ، بحر محیط هندی ، بحر منجمد شمالی ، بحرمنجمد جنوبی .

س — برعتیقك اك معمور قطعەسی هانکیسیدر ؟

اوروپا قطعەسی هر نە قدر دیکرلرندن کوچوك ایسەدە هواسی کوزل ، طوپراغی برکتلی، انسانلری معرفتلی ونفوسی کوچوکلکنە نظراً کثرتلی، چوق معمور برقطعەدر.

س — برعتیقك اك بیوك قطعەسی هانکیسیدر ؟

آسیا قطعەسی دیکرلرندن بیوك اولوب غایتلە جسیم طاغلری ، بیوك ومنبت اووە ویایلالری واردر .

بوقطعە، پیغمبران عظام (علیهم السلام) حضراتنك مراقد مقدسەلرینی حاوی اولوب (مکۂ مکرمە) و (مدینۂ منورە) ایلە قدس شریف وشام شریف کبی بلاد مبارکەیە مالکدر.

س — برعتیقك اك صیجاق وقوراق قطعەسی هانکیسیدر؟

افریقا قطعەسنك دکزە یقین اولان طرفلری اولدقجە منبت ومحصولدار ایسەدە ایچری طرفلری ایصسز ، قوراق وزیادە صیجاق چوللردن عبارتدر .

برجدیدك اك معمور واك جسیم قسمی هانکیسیدر ؟

امریقا قطعه‌سی بر جدیدك اك عظیم واك معمور قسمیدر . بو قطعه‌نك اراضیسی فوق‌العاده منبت ومحصولدار واهالیسی تحصیل علوم وفنونه پك‌زیاده هوسكار اولدیغندن زراعت ، صناعت وتجارت خصوصلرنده بر جدیده مسابقت ایتمكده‌در .

اوستراليا قطعه‌سنك حال طبیعیسی نصلدر ؟

اوقیانوسیه دخی ... قلنان اوستراليا قطعه‌سی آمریقانك جهت غربیه‌سنده واقع بیوك ، و كوچوك بر خیلی آطه‌لردن عبارتدر .

بو جزائرك كافه‌سی اوروپا دولتلرینك تحت اداره‌سنده اولوب بعضلری پك زیاده منبت ومحصولدار اولدیغی كبی تجارتلری اهمیتلی برچوق شهر ولیمانلری دخی واردر .

{ عروق بنی بشر }

یر یوزنده یشایان انسانلر و نسلدنمیدر ؟

بشرك بر عرق ونسلدن اولمدیغی رنك و جهره‌لریله باش و صاچلرینك بشقه بشقه شكل وتناسبده اولمسی وبونلرك قوللاندقلری لسانلرك مختلف بولنمسیله ثابتدر .

عرق بشر باشلیجه قاچ قسمه آیریلیر ؟ وبو قسملردن هربری اك زیاده نره‌لرده بولنور ؟

نسل بشری ؛ عرق ابیض ، عرق اصفر ، عرق اسود و یاخود عرق زنجی نامیله عروق ثلثه‌یه تفریق ایدرلركه بو اوچ بیوك عرقدن هربری دخی مؤخراً ایكنجی درجه‌ده دیكر برطاقم سلاله‌لره تفریق اولنمشدر .

عرق ابیض اك زیاده اوروپاده و آسیانك غربیله افریقانك شمالنده اولوب معارف

(عرق اصفر)

(عرق ابيض)

(عرق اسود)

(ماليز، بولينز)

(عرق احمر)

ترك

ایکنجی درجه‌دن اولان باشلیجه عرقلر هانکیلریدر؟

عرق اصفرك منشأی آسیا قطعه‌سنك طرف شرقیسی عد اولنورسه‌ده الیوم اوروپا آمریقا قطعه‌لرینك قطبه یقین اولان یرلرنده واوقیانوسیه قطعه‌سنك شمال طرفلرنده‌ده دخی بو عرقه منسوب سلاله‌لر موجوددر . [*] جنس اسود اك زیاده افریقا ایله اوسترالیاده منتشر اولمشدر .

عروق ثلثه‌دن ماعدا آمریقا قطعه‌سنه مخصوص اوله‌رق رنكلری قرمزی باقره مشابه اولان و (عرق احمر) دینیلن نسل ایله اوقیانوسیه‌ده بولنان (مالیز) و (پولینز) تعبیر اولنان دیكر سلاله‌لر دخی وارسه‌ده بونلر ایکنجی درجه‌دن شایانلر . ...

[*] عرق اصفره منسوب اولان چینلیلرك مدنیت قدیمه‌سی مشهوردر. انسانلر ایچنده بویی اك كوچوك اولان (اسکیمو) و (لاپون) جنسلری دخی بو عرقدن ایمش .

جغرافیای سیاسی

جغرافیای سیاسی نه یه دیرلر ؟

جغرافیای سیاسی دنیاده موجود اولان حکومتلردن وبونلرك اداره‌سنده‌کی اهالی وممالکك احوال سیاسیه وادارۀ ملکیه‌سندن بحث ایدر .

دولت نه دیرلر

اداره آلتنده یشایان وبر قانونه تابع اولان مملکتلرك هیئت مجموعه‌سنه دولت واو دولتی اداره ایدن هیئته دخی حکومت تسمیه اولنور وهر حکومتك برحکمداری اولوب پادشاه ، شهنشاه ، قرال وایمپراطور نامیله اجرای حکومت ایلر .

ممالك عثمانیه‌نك وعموم اهالیسنك حکمداری کیمدر ؟

ممالك دولت علیه‌نك وبالجمله عثمانلیلرك حکمدار اعظمی ، دنیاده بولنان عموم مسلمانلرك خلیفۀ مقدسی ، پادشاهمز افندمز حضرتلریدر .

ممالك عثمانیه هانکی قطعه‌لرده‌در بو ممالکك نفوسی نه قدردر ؟

ممالك عثمانیه اوروپا ، آسیا وافریقا قطعه‌لرنده واقع اوچ بیوك قسمدن مرکب اولوب نفوس عمومیه‌سی قرق میلیوندن زیاده‌در .

بو اوچ قطعه‌ده‌کی عثمانلی اولکه‌لرینك هر برینه نه‌دیرلر ؟

اوروپاده‌کی عثمانلی اولکه‌سنه (اوروپای عثمانی)، آسیاده‌کی عثمانلی مملکتلرینه (آسیای عثمانی) و (اناطولی قطعه‌سی) دخی تسمیه اولنور. افریقاده بولنان عثمانلی ممالکنه دخی (افریقای عثمانی) دینیلیر .

{ اوروپا قطعه‌لری }

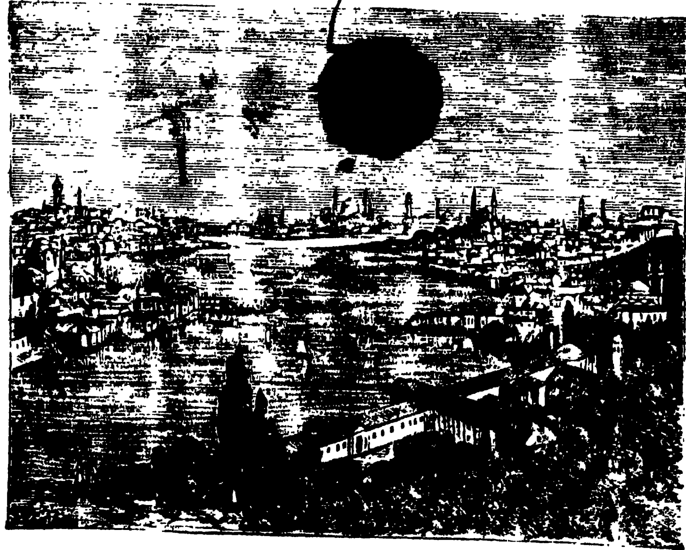
اوروپا قطعه‌سنك حدودی نه‌در؟ اهالیسی نه قدردر؟ بو قطعه‌ده قاچ حکومت واردر ونره‌ده‌در؟

اوروپا قطعه‌سی شمالاً بحر منجمد شمالی ، غرباً بحر محیط اطلاسی، جنوباً باشلیجه بحر سفید ، قره‌دکز قسملریله، شرقاً بحر حزر ، اورال نهری واورال طاغلریله محدود وبو جهتدن اسیا قطعه‌سنه متصلدر .

بو قطعه‌نك نفوسی ۳۵۰ میلیون قدر اولوب باشلیجه اون سکز حکومته آیرلمشدر . بو حکومتلرك اداره‌سی آلتنده بولنان ممالکدن سکزی جنوبده ، آلتیسی وسطده، بری شرقده ، ایکیسی شمالده ، بری غربده‌در .

١١٨ جنوبده بولنان سكز مملكتك اسملرى نه‌در ؟

١ — روم‌ايلى' شاهانه ياخود اوروپاى عثمانى مملكتى اولوب دولت عليهٔ عثمانيه ادارەسندەدر . بوقطعه‌نك وعموم ممالك عثمانيه‌نك مركز سلطنتى استانبول شهر شهيردر.

(استانبول شهرى)

٢ — يونان مملكتى اولوب مقر حكومتى (آتنه) شهريدر .
٣ — قره طاغ » » » » (چتينه) قصبه‌سيدر
٤ — صربيه » » » » (بلغراد) بلده‌سيدر
٥ — رومانيه » » » » (بكرش) »
٦ — ايتاليا » » » » (روما) »
٧ — اسپانيا » » » » (مادريد) »
٨ — پورتكيز » » » » (ليزبون) »

وسطده بولنان التى مملكتك اسملرى نه‌در ؟

١ — فرانسه » » » » (پارس) »
٢ — اسويچره » » » » (برن) »
٣ — بلچيقا » » » » (بروكسل) »
٤ — فلمنك ـ هوللانده مملكتى » (امستردام) »
٥ — آلمانيا مملكتى » » » (برلين) »
٦ — آوستريا ـ مجارستان » » (ويانه) »

بالده بولنان ايكى مملكتك اسملرى نه‌در ؟

١ — دانيمارقه مملكتى » » » (قوپنهاغ) »
٢ — اسوچ ـ نوروج » » » (استوقهولم) »

شرقده بولنان مملكتك اسمی نه‌در؟

غربده بولنان مملكتك اسمی نه‌در؟

روسیه مملكتی اولوب مقر حكومتی (پتر - بورغ) شهریدر .
انكلتره‌ » » » (لوندره) شهریدر .

« ممالك دولت علیهٔ عثمانیه »

ممالك شاهانه‌نك ادارهٔ ملكیه‌سنی تعریف ایدكز ؟

ممالك شاهانه ادارهٔ ملكیه‌جه ولایت، سنجاق، قضا و ناحیه‌لره آیریلیر ولایتلرده والیلر، سنجاقلرده متصرفلر، قضالرده قائممقاملر، ناحیه‌لرده مدیرلر ادارهٔ مملكته مأموردرلر. بو مأمورلرك جمله‌سی ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی ایله تعیین اولنور .

ولایات وایالات ممتازه نه‌در؟ وبونلر نصل اداره اولنور؟

ولایات وایالات ممتازه دولت علیهٔ عثمانیه‌نك حقوق حكمرانیسی التنده اوله‌رق بارادهٔ سنیه احسان بیوریلان بعض امتیازله اداره اولنان مملكتلردركه خزینهٔ جلیله‌یه سنوی معین بر ویركو اعطاسیله مكلفدرلر .

بو مملكتلرك اداره‌سی دولت علیه‌نك فرمانیله، تصدیقیله نصب وتعیین بیوریلان والی ویا برنسه محولدر .

اوروپای عثمانی قاچ ولایته آیرلمشدر؟ ولایات وایالات ممتازه‌سی هانكیلریدر؟

اوروپای عثمانی اداره‌جه سكز ولایته وایكی ایالت ممتازه‌یه آیرلمشدر :

١ استانبول بلده‌سیدركه بك اوغلی واسكدار متصرفلقلری ایله بعض قضالر داخل اولدیغی حالده «شهر اماتی» نامیله یاد اولنور. [*]

[*] استانبول ایله ادرنه ولایتی آره‌سنده‌كی (چتالجه) متصرفلغی طوغریدن طوغری‌یه داخلیه نظارت جلیله‌سنه مربوطدر .

١٧ بغداد ولايتيدركه مركز ادارهسى «بغداد» شهريدر .

١٨ بصره ولايتيدركه مركز ادارهسى «بصره» شهريدر .

١٩ بيروت ولايتيدركه مركز ادارهسى «بيروت» شهريدر .

٢٠ سوريه ولايتيدركه مركز ادارهسى «شام شريف» شهريدر .

٢١ حجاز ولايتيدركه مركزى كعبهٔ معظمهيى جامع «مكهٔ مكرمه» بلدهٔ طيبهسيدر .

٢٢ يمن ولايتيدركه مركز ادارهسى «صنعا» شهريدر .

مستقل سنجاقلر هانكيلريدر؟

مستقل يعنى بر ولايته مربوط اولميوب طوغريدن طوغرىيه داخليه نظارت جليلهسيله مخابره ايدن سنجاقلردن برنجيسى ازميد سنجاغى اولوب مركز لوا ازميد قصبهسيدر .

ايكنجيسى بيغا سنجاغيدركه مركز لوا چناق قلعه قصبهسيدر .

اوچنجيسى زور سنجاغيدركه مركز لوا زور (دير) شهريدر .

دردنجيسى قدس شريف سنجاغى اولوب مركزى قدس شريف شهريدر .

بشنجيسى جبل لبنان متصرفلغيدركه مركز ادارهسى ديرالقمر بلدهسيدر. بو متصرفلغك ادارهسى ممتازدر .

سيسام آطهسى ايالت ممتازهكبى اداره اولنور بر بكلكدركه مركزى (واتى) قصبهسيدر

افريقاى عثمانى هانكى مملكتلردر؟

﴿ افريقاى عثمانى ﴾

افريقاى عثمانى طرابلس غرب ولايتى ايله مصر خديويتى وتونس ايالتى كبى اوچ بيوك قسمى حاويدر :

١ طرابلس غرب ولايتنك مركزى طرابلس غرب شهريدر .

٢ مصر خديويتى اولوب اداره‌سى دولت عليه طرفندن خديو ناميله منصوب والى‌يه محولدر . بو مملكت سنوى خزينهٔ دولته ويركو ويرمكده‌در .

مركز اداره‌سى قاهره شهريدر .

٣ تونس ايالتى دركه صورت ممتازه‌ده اداره اولنمقده‌در . مركزى تونس شهريدر .